

LaTice

Beseda
kot soseda

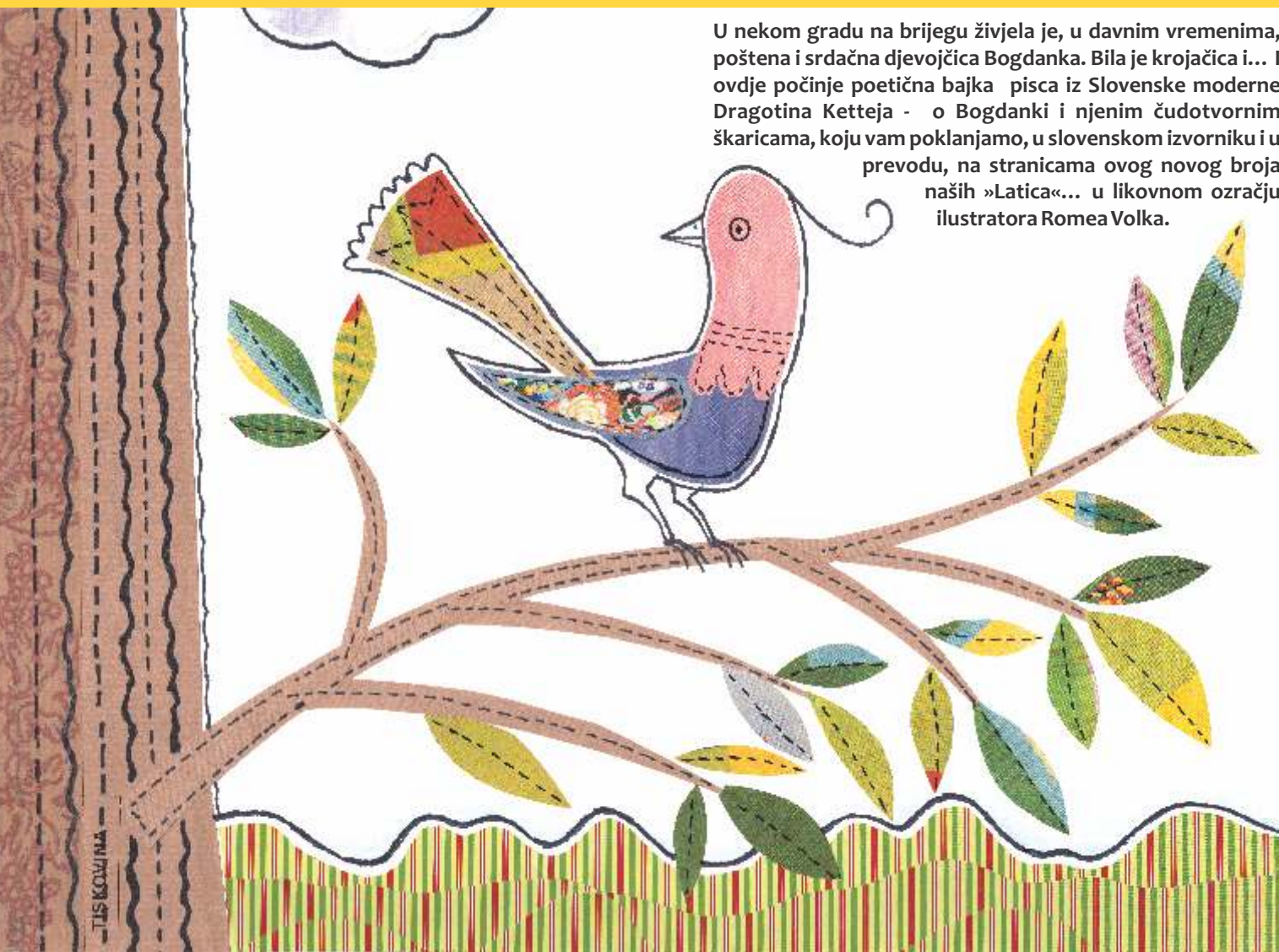
Besjeda
kao susjeda

List Bošnjačkog
kulturnog saveza Slovenije
ISSN 1580-8270

Prilog za
književnost
i jezik - 8
oktobar, 2026

Riječi – Latice, a Pjesma – Cvijet, što više poljana, ljepši je Svijet!

U nekom gradu na brijegu živjela je, u davnim vremenima, poštena i srdačna djevojčica Bogdanka. Bila je krojačica i... I ovdje počinje poetična bajka pisca iz Slovenske moderne Dragotina Ketteja - o Bogdanki i njenim čudotvornim škaricama, koju vam poklanjamo, u slovenskom izvorniku i u prevodu, na stranicama ovog novog broja naših »Latica«... u likovnom ozračju ilustratora Romea Volka.

U ovom broju:

Lučonoše:
Ivan Cankar
Dragotin Kette
Srečko Kosovel

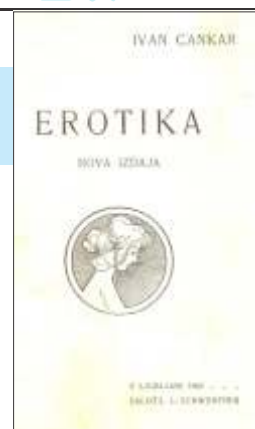
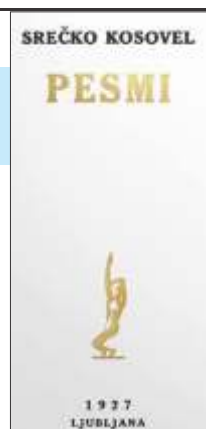
Mali princ« - vječiti dječak
*
Jezici kao mostovi
»Sosed tvojega brega«

Susreti pisaca:
»Vezeni most«
»Žena sa knjigom«
»Zlatna trešnja«
»Pjesnički maraton«

Pjesnička riječ u okrilju Kozare
*
Šimo Ešić: »Kako će Oliver spasiti svijet?«
*
Taj naš FEDU

Praznik poezije

»Ni jedan dan bez retka
i njegovog odsjaja...«

U višegodišnjem djelovanju Saveza bošnjačkih/bosanskih kulturnih društava u Sloveniji, koji je samo dio izuzetne kulturne saradnje između Slovenije i BiH, postoje već udomaćene riječi koje svjedoče o prijateljstvu i značaju riječi, onih koje nam dobrotom i ljepotom ne dotiču samo uho, nego još više - srce. »Ker dobro v srcu mislimo...«, što kao čudesna metafora zrači svoju svjetlost i iz stihova **Franceta Prešerena**, napisane u »Zdravljici« i zatim upletene u tekst slovenske himne.

Ta dobrota i bogatstvo slovenske poezije dolazi do svoga svečanog izraza i u ovom broju našega glasila za književnost i jezik, obasjavajući i latice cvjetova i stranice književnih riječi. Ovaj broj, u znaku osobenog praznika poetskih riječi i odsjaja – obilježavamo i mi, na najljepši način, izvornim stihovima i prevodima – datume života i djela slovenskih pisaca – **Ivana Cankarja**, **Dragotina Ketteja** i **Srečka Kosovela**. Donosimo nekoliko ljubavnih pjesama Ivana Cankarja, koje su nastale nakon što je početkom prošlog stoljeća boravio neko vrijeme u Sarajevu, kod brata Karla, da bi se umilni prizvuci bosanske sevdalinke osjetili i u njegovim pjesmama »Iz lepih časov«.

Pišemo i o značajnim književnim susretima, prvo o manifestaciji »Sosed tvojega brega« u Sloveniji, a zatim i o književnim susretima u BiH: »Vezenom mostu« u Tuzli, »Ženi sa knjigom« u Mostaru, »Pjesničkom maratonu« u krugu izdavačke kuće »Planjax« u Bobarama, »Zlatnoj trešnja« u Tuzli, »Danima lijepih riječi« u Kozarcu. Približavamo vam i dvije nove posebno zanimljive prozne knjige za djecu – »Kako će Oliver spasiti svijet?« Šime Ešića i stripovanu bajkovitu maštovanku »Zažmiri! Poželi« WoW!« Sanje Seferović Drnovšek, koja je ove godine dobila prestižnu nagradu za najbolji novi rukopis »Dječiji osmijeh«.

Tuzla, kao centar dječije književnosti, poznata po svojim raznovrsnim književnim susretima, posebno »Vezenom mostu«, sačuvala je i obogatila sjećanja na literarni lik **Malog princa**, prije svega svojom izdavačkom kućom »Lijepa riječ« te Društvom prijatelja knjige, edicijom dječje knjige i međunarodnom nagradom za najbolje knjige za djecu – sve pod kapom i zastavom »Malog princa«.

A kad smo već u Tuzli, spomenimo i jednu deklaraciju posvećenu – knjizi. Svaki »**Vezeni most**« nas spominje, i opominje, koliko je važno čitati, a ovogodišnji nas dočekuje i sa posebnom »**Tuzlanskom deklaracijom o čitanju i znanju**«, kao zajedničko opredjeljenje za dostupnost knjizi i njenom značaju.

U uvodnom dijelu ove deklaracije naglašava se da su »čitanje, pismenost i dostupnost znanja temelj slobodnog, odgovornog i prosperitetnog društva«. To je plemenita misija svakog pojedinca, ali posebno je važna zajednička odgovornost i učinkovitost.

U to zajedničko djelovanje i čitanje uključuju se odmah, evo, i naše »Lattice«, koje redovno pišu o susretima »Vezeni most« i knjigama koje se tamo promoviraju i nagrađuju, pa u tom svjetlu evo i jednog našeg pjesnikovanja:

Ni jedan dan bez retka
i njegovog odsjaja;
knjiga i nema svog strogog početka

i svoga očekivanog kraja,
jer svaka je knjiga treptaj cjeline
i cjelina treptaja.

Neka ovi stihovi budu naš prijateljski poziv da se družimo na stranicama knjiga i – ovogodišnjih »Latica«.

Urednik

... Možda neko čeka i pred tvojim vratima

U svjetlu novog susreta pisaca koji žive u Sloveniji i pišu svojim maternjim jezicima

»**Sosed tvojega brega** je institucija zelo dolgega staža. Čeprav so se družba in družbene okoliščine v teh letih temeljito spremenile, mislim, da jo je vredno in pomembno ohranjati, vendar v obliki, ki bolje odgovarja potrebam sodobnih ljudi, tako da dvo-ali večdomnim ljudem kot tudi »domačinom«. Prav gotovo je napor približati oba »bregova« vreden vsakakršnega truda, in to govorim za oba bregova, za obe strani, nikdar me ne bo nehalo zanimati v katerih jezikih, in predvsem kako, ustvarjajo ljudje v Sloveniji, s kakšnimi težavami in srečami se srečujejo, kako gledajo na družbene pojave in spremembe, in predvsem kako jim služi jezik, katerega so izbrali za svoje »(s)poročanje«... « Ovako u predgovoru novog broja časopisa »**Paralele**« piše slovenska književnica **Barbara Korun**, jedna od selektorica državnog susreta autora i autorica, koji žive u Sloveniji i pišu svojim maternjim jezicima, uz, naravno, uvažavanje i slovenskog jezika, u kojemu također zažive njihova literarna ostvarenja.

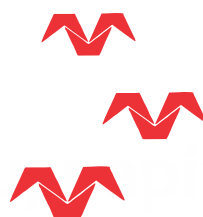
Bregovi od riječi

A ta dva literarna, ljudska, sve ljepša i bogatija, brijega još više su se približili, čineći čudesan pejzaž, i na ovogodišnjem (maj, 2026) susretu »**Sosed tvojega brega**«, održanom u Muzeju slovenskog jezika i knjige na Štanjelu, na pjesničkom Krasu. Ovi »bregovi od riječi«, od svitanja i zalazaka, od čežnje i nostalgije, uzdižu se i svaki za sebe, ali i kao nedjeljivi tvorci zajedničkog krajolika. I pisci »priseljenci« više nemaju samo filozofsko pitanje: »Kdo sem?«, nego i ono »praktičnije«: »Kje sam?«.

Prema pogledima i vlastitim iskustvima, književnica **Lidija Dimikovska** zaključuje svoj uvodni tekst u »Paralelama« spoznajom, da »na to vprašanje imaju priseljenki pisci v Sloveniji različne odgovore – trpljenje, hrepenenje in nostalgija so le nekateri izmed njih, o katerih je vredno razmišljati, razmišljanje pa vedno vodi tudi k novim pristopom in glediščem, in tudi spreminjanju samega sebe oz. svoje poetike«.

Stranicama života...

A poetike pisaca. učesnika susreta »**Sosed tvojega brega**«, ne počinju i ne završavaju se u nekim prevelikim razmišljanjima, opisivanjima, pitanjima, nego najviše u vrtlogu života, u svakodnevnim iskušenjima i traganjima za sobom ne samo u vremenu i prostoru, nego i u sebi samima. Takva je, recimo, i priča **Ajdina Huzeirovića** koja se bavi i teškim bremenima života, kao što je femicid. Sve počinje

jutrima »u malom bosanskom gradu, koja su dolazila polako, kao da se i sunce mora nagovoriti da izađe iza brda... Selma je svakog jutra stajala na balkonu svoga stana i posmatrala isti prizor. Voljela je taj trenutak prije nego što grad potpuno oživi, trenutak kada se činilo da je sve još moguće. Trenutak koji se činio kao granica između danas i sutra... «

Autor nas zatim vodi tamnijim stranicama i života, i priče, koja završava nasiljem, a »Grad je te zime naučio nešto bolno. Tišina nikad nije neutralna. Ponekad čuva mir. Ali ponekad čuva i nasilje... Selma nije više stajala na balkonu, sa šoljom kafe, dok se grad budio. Ali priča o njoj nije nestala... «

Dom oživljava i u stihovima američkog pjesnika **Jonathana Lewisa**, koja je u »Paralelama« objavljena na engleskom jeziku, a zatim i u prijevodu na slovenski jezik:

EDINI DOM, KI JE DOM

Potrebovali bi en dan v letu,
ko bi bilo dovoljeno obiskati
dom, v katerem si odraščal.
Kar naprej, brez vprašanj.
Dotakni se kamina,
kjer je nekoč stala tvoja fotografija,
se s prsti sprehodi po gladki ograji stopnic,
in ko vstopiš v kuhinjo,
poskusi zavohati mamino mesno štrucu.
Ko je čas za odhod, prestopiš,
prag, ki se zdaj zdi manjši.
Pohiti nazaj, saj morda
nekdo čaka tudi pred tvojimi vrati.

Pjesničke žudnje

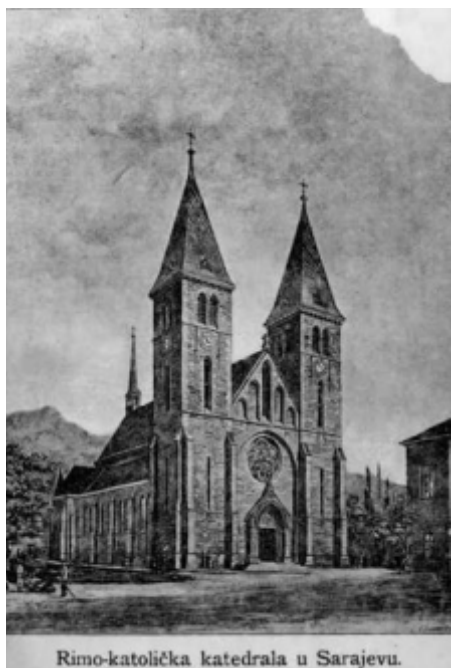
Pisac, pjesnik, dramatik i esejist **Ivan Cankar** (1876-1918) začetnik je modernizma u slovenskoj književnosti, zajedno sa Otonom Župančičem, Dragotinom Kettejem i Josipom Murnom. Po pjesničkoj zbirci **Erotika**, ostvario je bogat i raznovrstan opus, u kojem su romani, pripovijesti, crtice, drame, eseji, satira, članci. Bio je genij svoga vremena, zagledan i u budućnost, tako da njegova djela i danas čine vrhove slovenske književnosti.

»Erotika« Ivana Cankara jedna je od najslavnijih i najprihvaćenijih pjesničkih zbirki, koja izražava ljubav, žudnju, razočaranost i melanholiu, pa i unutrašnju samoću i osjećanja, što je također i u biću bosanske ljubavne pjesme – sevdalinke. Korijeni toga su i u Cankarevom boravku u Sarajevu, u prvom desetljeću dvadesetog stoljeća, kada je posjećivao svoga brata Karla koji je radio u Vrhbosanskom kaptolu. Zbog toga u nekim Cankarevim pjesmama iz ciklusa **Iz lijepih vremena** osjećamo i prizvuk sevdalinke.

Sarajevske uspomene

Sarajevo, tokom više od pola milenijuma svoga postojanja, nikada umjetnike nije ostavljalo ravnodušnim. Neki između njih su u gradu ispod Trebevića napisali vrhunska djela i proveli svoje najplodnije godine... Pisali su i o Šeheru, dakako. Taj nepregled napisanog, proteže se od zapisa istočnih i zapadnih putopisaca, istraživača, špijuna i namjernika, preko ode Sarajevu pune oduševljenja gradom, koju je napisao jedan između njegovih ponajboljih pjesnika, Mejli Kurani, do poražavajućeg stiha Lawrencea Durella koji, imajući na umu Sarajevski atentat, ovaj čudesni grad svodi na: ...selo okupljeno oko jednog pucnja. Sarajevom su kročili znameniti pisci u rasponu od jedinstvenog fra Matije Divkovića, do nobelovca Ive Andrića. Augustin Tin Ujević je sedam godina hodio sarajevskim ulicama, Silvije Strahimir Kranjčević je veći dio svog života tim ulicama koračao, a kraće vrijeme 1909. godine činio je to i Ivan Cankar,

Rimo-katolička katedrala u Sarajevu.

pjesnik, dramatičar, korifej slovenačke moderne. Po svakom od njih nazvana je po jedna ulica u Sarajevu...

Sudbinsko klatno Ivana Cankara, zanjihano od Vrhnike i Ljubljane do Beča i Trsta, 1909. godine doseglo je i Sarajevo. Tome je doprinijela okolnost, da je njegov brat Karlo, kao katolički teolog, službovao pri Vrhbosanskom kaptolu.

Monsinor Karlo Cankar, nakon završene sarajevske katoličke bogoslovije, ostao je u gradu na Miljacki prvo kao kateheta u školi za djevojke, potom kao tajnik nadbiskupa Josipa Štadlera (a kasnije i nadbiskupa Šarića) i glavni urednik Hrvatskog dnevnika...

Uspomenu na Ivana Cankara u Sarajevu čuvaju članovi kulturnog društva Slovenaca, koje nosi njegovo ime. Društvo izdaje zapažen almanah pod nazivom: **Zora Cankarjeva**. Onaj ko u Sarajevu krene od Ulice Sarača Ismaila prema platou Mejtaš u središtu grada, preći će tih nekoliko stotina metara Ulicom Ivana Cankara.

(Iz teksta književnika Valerijana Žuje)

IZ LEPIH ČASOV

1.

Oj ljubica iz prejšnjih dni,
Iz polpozabljenih, jasnih dni,
Tako krasna, tako sladka,
Nocoj je mimo okna šla.

In moje oko, prejšnje dni,
Zamišljeno za njo strmi, -
Kako bi objel jo pretesno,
Kako bi poljubil jo pregorko.

Za njo strmi oko solzno,
In v srcu je meni tako težko, -
Pozabila je na mene bogve kdaj,
A jaz je ne morem vekomaj.

8.

Kamor jim veli vihar
Tja oblaki se podijo,
Kamor struga jim veli
Tja valovi se valijo.

Ah, v neplodnih je željah
Mi usojeno živeti –
Kamor srcem veli
Tja ne morem pohiteti.

10.

Kam se ti tako mudi?
Rokav moji ti trepeče,
Gledaš me tako boječe –
Kaj ne ljubiš me več ti.

Zašumelo je drevo,
Luna sanja na poljani...
Oj ostani, oj ostani –
Kam se ti mudi tako?

IZ VREMENA LIJEPIH

1.

O dragana iz prošlih dana,
Iz zaboravljenih, jasnih dana,
Tako krasna, tako cmokna,
Nočas je prošla pokraj mog okna.

I moje oči, u prošle dane,
Ostadoše za njom zagledane, -
Kako bih je stisnuo u zagrljaj,
Poljupcem, što već i gubi sjaj.

Za njom stremlje oko plačno,
A u mom srcu već je tamačno,
Zaboravila me je, bogzna kad,
A ja nju ne mogu, nikad!

8.

Kuda vjetrovi brode
Tamo i oblaci jedre,
Kuda ih tokovi vode
Vali zapljuskuju sedre.

Ah, gdje pusto je, svelo
Suđeno mi je ići –
Kuda bi srce htjelo
Tamo ne mogu stići.

10.

Kud žuriš, sve je tiše?
Ruka u mojoj ti drhti,
Otkud taj pogled škrti –
Zar ne voliš me više?

Drvo je zašuštalo,
Sjaj lunin po poljani...
Oh ostani, oh ostani –
Ostani bar još malo.

Preveo na bosanski jezik: Ismet Bekrić

V dušo rad bi vašo te besede pisal...

Kad od Pivke pođete prema jugu, ukazat će vam se pred Ilirskom Bistricom jedan brijeg, sa dva uzvišenja, na jednom je crkva, a na drugom bijelo zdanje starog grada, koji je u svoje vrijeme bio pravi dvorac. A između su kuće kao priljubljeni prsti nad toplim dlanovima. Tu, u zgradi stare škole, rodio se pjesnik Dragotin Kette, jedan iz velike četverice slovenske moderne, koji zajedno sa svojim savremenikom Ivanom Cankarom obilježava značajan slovenski književni datum – rođeni su prije 150 godina, a to sjećanje je velika godina i Slovenije.

Godinu poslije prerane Kettejeve smrti, 1900. godine, u želji da predstavi pjesnika, već osebujnog, Anton Aškerc je od već objavljivanih, ali i pjesama u rukopisu, priredio izuzetan izbor s naslovom »Poezije«. U tim pjesmama prepliću se ljubavi, žudnje, misli, životne kušnje i dječaćki zanos, sa široko otvorenim očima i čistom dušom. Anton Aškerc je 1907. godine priredio i drugo dopunjeno izdanje Kettejeve »Poezije«, koja »živi i stoljeća nakon njegove smrti i koja plijeni svojom snagom osjećaja«, tako da je za te pjesme i tada, a i danas, vrijedilo, i vrijedi, da su uvijek – mlade. Ostvareno je ono što je i sam pjesnik želio prvih godina, da »ne v album, v dušo rad bi vašo te besede pisal, da ne bi jih nikdar slučaj ni časa tek izbrisal...«

Dragotin Kette je pisal i bajkovite pjesme, i pjesme za djecu, a na Premu ćete moći da na izvorištu doživite i njegovu bajku »o šivilji in škarjicami«, krojačici Bogdanki i njenim čarobnim škarama. Kroz prozor će vas privući prizor koji podsjeća na ovu bajku koju vam u ovom broju »Latica« poklanjamo i u izvorniku, i u prijevodu na bosanski jezik. Sam bajkoviti Prem oživljava na crtežu slikara Jožeta Koprive, a bajka na ilustracijama likovnog pedagoga i umjetnika Romea Volka, iz Ilirske Bistrice.

PA ZELENE BRSTIČE POGANJA

Pa zelene brstiče poganja
vsaka vejica kovanja.
In poljubi jih sonce edenkrat,
pa privabi že listke zelene;
in poljubi jih sonce drugikrat,
sredi listkov že cvetje požene,
in poljubi jih sonce tretjikrat,
ah, že je omamilo mene.

ZELENIM PUPOVIMA UKRAŠENA

Zelenim pupovima ukrašena
svaka grančica kestena.
I poljubi ih sunce jedanput,
pa izmami već listiće zelene;
i poljubi ih sunce drugi put,
sred lišća već cvjetovi plijene,
i poljubi ih sunce treći put,
ah, već je omamilo i mene.

Prevod sa slovenskog: I. Bekrić

... O šivilji in škarjicah

Živela je v starih časih na nekem gradu mlada, nedolžna in zelo prijazna deklica Bogdanka. Bila je šivilja in služila grajski gospé. Nekega dne je ravno šivala v svoji tihi sobici, ki je imela eno majhno okence na vrt. Sama je bila, zato jo je začel dolgčas napadati, dasi je imela dela čez glavo.

No, ko je tako vbadala in vlekla, merila in rezala, prišlo ji je v glavo polno čudnih misli in želja. »Kaj ko bi jaz imela take škarjice, da bi se jim samo reklo:

*Škarjice, hrustalke,
po rumeni mizi bežite,
jopico mi vrežite!*

pa da bi me slušale; če bi jim pa dejala:

*Škarjice, hrustalke,
zdaj se pa ustavite,
zdaj pa v kot se spravite!*

pa da bi se takoj ustavile, to bi bilo lepo!« dejala je sama pri sebi, pa vendar tako, da jo je lahko slišal tudi kdo drugi. Kakor je to izgovorila, priletela je na vejico pred okencem drobna ptica in zapela:

*»Oj, Bogdanka,
kar si prosila,
to si dobila!«*

Ko je deklica to slišala, se je tako ustrašila, da se je zbodla v prstek. Med tem pa, ko si ga je obvezavala s platencem in belo nitjo, odletela je čudna ptičica. To je bilo Bogdanki žal, ko je ni več zagledala! Kako rada bi še jedenkrat čula tiste besede od drobne ptice. Toda ptičice ni bilo od nikoder več. »Čakaj,« mislila si je deklica, »hočem pa vendar – le poskusiti, kar je dejala ptičica!« In hitro zaščeбетala:

*»Škarjice, hrustalke,
po rumeni mizi bežite,
jopico mi vrežite!«*

In glej ga spačka! Škarjice - hrustalke so se vzdignile in jele rezati belo platno na mizi. Obračale so se hitro kakor kača in rezale tako natančno, da se deklica ni mogla prečuditi. In kakor je bilo urezano vse platno na mizi, skočile so doli na škrinjo, da bi tudi tam pričele svoje delo. Toda deklica jim je brzo zaklicala:

*»Škarjice, hrustalke,
zdaj pa se ustavite,
zdaj pa v kot se spravite!«*

In precej so bile pri miru in so ležale lepo v kotu in niti ganile se niso.

To pa to! Si je mislila Bogdanka vsa srečna in vesela. Kaj bi ne bila! Zdaj ji ni bilo treba polovico toliko delati ko poprej. Ona je samo šivala, rezale so pa škarjice same.

Tudi grajska gospa je bila odslej dosti bolj zadovoljna ž njo in kar načuditi se ni mogla, kako more Bogdanka obleko tako lepo natančno in vendar tako hitro narediti. Pride torej nekega dne k njej in reče: »Kako je to, moja ljuba Bogdanka, da zdaj vse tako natančno urežeš in tako hitro sešivaš, saj prej si potrebovala vedno več časa.«

»Seveda sem ga,« odgovorila ji je deklica nedolžno, »saj prej pa tudi nisem imela takih škarjic.«

»Kakšnih škarjic?« vpraša jo sedaj gospa radovedno. In Bogdanka ji vse

pove po pravici, kako je prosila za take škarjice, ki bi same rezale, in kako jih je potem dobila. Nato hoče gospa videti te škarjice, kako režejo. Ko jih je pa jedenkrat videla, hoče jih dobiti na vsak način od deklice. In ko jih ne more ni s huda ni z lepa izprositi in Bogdanka nobenega denarja noče sprejeti zanje, tedaj jo gospa spodi od grada, škarjice pa ji vzame.

Vsa žalostna in potrta je šla deklica z grada in objokávala svojo nesrečo. Pot jo je peljala skozi teman gozd. Ko tako hodi in hodi med visokim drevjem, kar zasliši hkrati nad seboj znano petje. Ozre se na kvišku, in koga zagleda? Na drobni vejici nad deklico zibala se je tista ptičica, ki se ji je bila nekdanj na oknu prikazala, otresala je z glavico in potem hitro zapela:

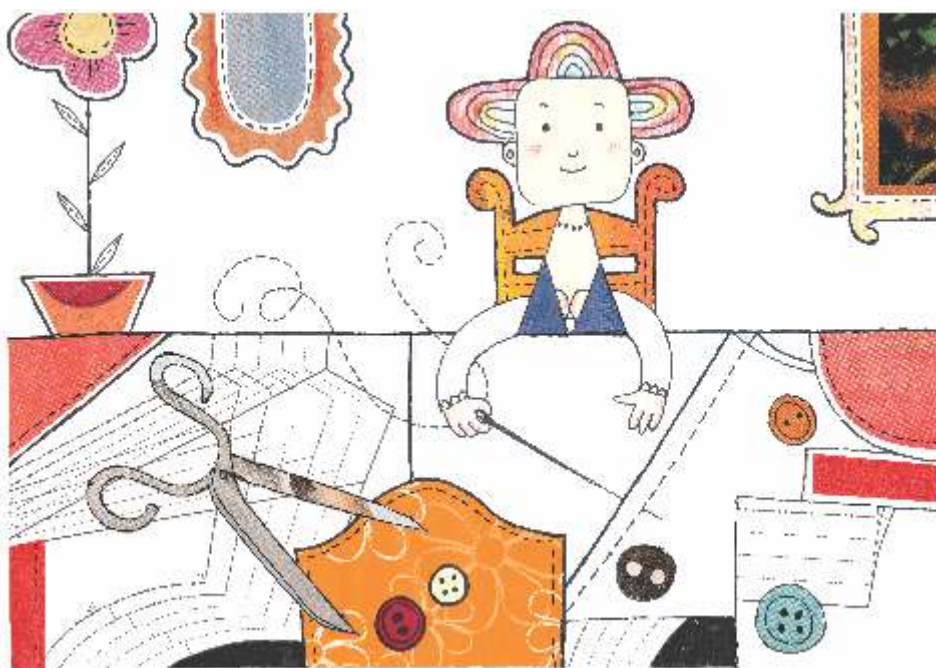
»Oj, Bogdanka!
Kar si izgubila,
boš nazaj dobila!«

In kakor je to zapela, pa je že ni bilo več na drevesu. Deva pa je šla nekoliko potolažena dalje po gozdu.

Med tem pa je šla grajska gospa vsa vesela v svojo sobo, kjer je imela nakopičenih vse polno lepih oblek, pa tudi robe zanje. Hitro vzame škarjice iz žepa in jih postavi na mizo ter vzklikne:

»Škarjice, hrustalke,
po rumeni mizi bežite,
jopico mi zrežite!«

Škarjice pa so takoj ubogale in začele rezati jopice. Ker je namreč gospa rekla »zrežite« namesto »urežite«, trgale so škarjice vso robo in obleko na drobne kosce. To se je gospa prestrašila! Hitro je začela misliti, kaj naj reče, da jih bo zopet ustavila, toda zastonj.

Ni in ni si mogla tega domisliti. Škarjice so pa le škrtale in rezale. »Joj, joj,« javkala je, »kaj bo z mojo obleko!« In hitela je k škarjicam in jim poskušala iztrgati obleko, toda škarjice se nikako niso dale odtrgati in so le dalje škrtale in rezale. Gospa je kar besnela in jih lovila po mizi, toda škarjice so se malo brigale za njen strah in njeno jezo. »Škrt, škrt,« so delale in zrezale skoraj vso obleko, kar je je bilo v sobi. Ko pa več obleke ni bilo, spravile so se kar na dragocen plašč, v katerega je bila ogrnjena gospa, in jele sedaj rezati še tega. Zdaj, zdaj je bila šele gospa v strahu, kaj da bo. Kakor brezumna je letala po gradu in otresala hudobne škarjice, toda te se še zmenile niso za otresanje in so kar dalje in dalje rezale, da so leteli drobni koščki od dragocenega plašča.

Tu se spomni gospa v največji sili, da ve deklica za tiste besede, s katerimi se dajo ustaviti samo te škarjice.

Hitro, hitro se tedaj spusti za njo v gozd, da bi jo čim prej mogoče došla in se rešila nesrečnih škarjic.

Ko je tako letela več nego pol ure, zagleda slednjič ubogo deklico, tiho in žalostno korakajočo po slabem gozdnem potu. »Reši me, reši me, deklica, teh svojih škarjic, da mi ne porežejo še te obleke, ki jo imam na sebi, bogato te poplačam!« jela je vpiti za njo. Deklica se skoraj ni mogla vzdržati smeha, ko je videla svojo nekdanjo gospo vso obupano in razcapano, vendar pa je hitro vzdiknila:

*»Škarjice, hrustalke,
zdaj se brž ustavite
in v moj žep se spravite!«*

In res! Škarjice so se takoj ustavile in v naslednjem trenutku jih je že imela presrečna deklica v svojem žepu.

Gospa je bila v hudi zadregi in se ni vedela, kam dejati od sramote. Vendar pa se je hotela hvaležno pokazati in je ponujala deklici mošnjo cekinov in jo vabila, naj se zopet vrne. Toda deklica ni hotela niti denarja vsprejeti niti se ni hotela več vrniti k lakomni gospé, ampak se je napotila lepo na svoj dom, kjer si je s šivanko in čudotvornimi škarjicam toliko zaslužila, da je bila kmalu najbolj premožna deklica v vsej okolici. Pa ostala je vedno ponižna in bogoljubna ter je storila ljudem veliko dobrega, saj je imela s čim.

Čudotvorne škarice Bogdanke krojačice

U nekom Gradu na brijegu živjela je, u davnim vremenima, mlada, poštena i srdačna djevojčica Bogdanka. Bila je krojačica i služila gradskim gospođama. Nekog dana je baš šivala u svojoj tihoj sobici, koja je jednim prozorčićem gledala na vrt. Bila je sama, pa su joj sati bili dugi i tražila je posla, i preko glave.

I kad bi tako ubadala i povlačila, mjerila i rezala, dolazilo bi joj u glavu mnogo čudnih misli i želja. »Kad bih imala takve škarice, da im mogu samo kazati:

Škarice, vrijednice,
po stoliću ne bježite,
kaputić mi režite!

Pa da bi me tako
slušale; kad bih ih zamolila:

Škarice, vrijednice,
sada se ustavite
i u kut se spravite!

I da bi odmah zastale,
to bi bilo lijepo!« govorila je sama sebi, ali tako, da ju je lahko mogao čuti i neko drugi. Kako je to izgovorila, doletjela je na grančicu pod prozorom sićušna ptica i zapjevala:

»Oj, Bogdanka,
što si molila,
to si dobila!«

Kad je djevojčica to čula, tako se je i uplašila, da se je bocnula u prst. U tom trenu, kad je prst obvezivala platnom i bijelim koncem, čudna ptičica je odlepršala, a Bogdanki je već bilo žao, kad je više nije vidjela. Kako bi rado još jednom čula te riječi iz kljunčića sićušne ptice. Ali ptičice više nitokud. »Čekaj«, pomišljala je djevojčica, »htjela bih ipak – samo ponoviti šta je rekla ptičica!« i brzo je zacvrkutala:

»Škarice, vrijednice,
po stoliću ne bježite,
kaputić mi režite!«

I, gle vraga! Škarice vrijednice su se uspravile i počele rezuckasti bijelo platno na stolu. Okretale su se hitro, kao zmija, i rezale tako tačno, da se djevojčica nije mogla ni načuditi. I kad je bilo iskrojeno sve platno na stolu, skoknule su dolje na škrinju, da bi i tamo počele svoj posao. Ali djevojčica je brzo povikala:

»Škarice, vrijednice,
sad se ustavite
i u kut se spravite!«

I bile su baš mirne, nisu ni mrdnule ležeći lijepo u kutu.

To je to! Mislila je Bogdanka, sva srećna i vesela. Kako ne bi ni bila! Sad joj ne treba raditi ni polovicu koliko je trebalo prije. Ona je samo šivala, škarice same rezale.

I gradska gospođa bila je od tog trenutka zadovoljnija s njom i nije se mogla načuditi, kako Bogdanka može odjeću tako lijepo i tako brzo završiti. Nekog dana joj je i došla s tom znatiželjom: »Kako je moguće, moja draga Bogdanka, da sad sve tako tačno odrežeš i sašiješ, kad ti je za to prije bilo potrebno više vremena.«

»Svakako, da je trebalo«, odgovorila joj je djevojčica dobroćudno, »prije nisam imala takve škarice.«

»Kakve škarice?« upitala je sad gospođa radoznalo. I Bogdanka joj je sve istinito ispovjedala, kako je molila za takve škarice, koje bi same rezale, i kako ih je zatim i dobila. Zatim je gospođa htjela i da vidi te škarice kako režu. A kad ih je jednom vidjela, htjela je da ih dobije od djevojčice na svaki način. I kad ih nije mogla izmoliti ni lijepim ni ružnim, i kad ih Bogdanka nije htjela ustupiti ni za kakav novac, gospođa je tada protjera iz grada, a škarice uzme sebi.

Žalosna i potištena, djevojčica je otišla iz grada, oplakujući svoju nesreću. Put ju je vodio kroz tamnu šumu. Idući, i idući, između visokih stabala, začula je istovremeno nad sobom poznati cvrkut. Uspravi se, i koga ugleda? Na grančici se nad djevojčicom nihalala ptičica, koja joj se nekad prikazala i na prozoru, tresla je glavicom i zatim zacvrkutala:

»Oj, Bogdanka!
Šta si izgubila,
opet si dobila!«

I čim je to zapjevala, već je na drveću nije bilo. Djevojčica je dalje nastavila svoj put s malo više utjehe.

U tom trenutku je gradska gospođa, sva radosna, već ušla u svoju sobu, gdje je imala nagomilane lijepe odjeće, pa i robe za krojenje i šivanje. Odmah je izvadila škarice iz džepa, stavila ih na stol i povikala:

»Škarice, rezačice,
po rumenom stolu ne bježite,
pulover mi izrežite!«

Škarice su odmah poslušale i počele rezati majice. A pošto je gospođa kazala »izrežite« umjesto »režite«, škarice su to odmah poslušale i svu robu i odjeću rasparale na sitne djeliće. To je gospođu prestrašilo i odmah je počela misliti, šta da kaže, da bi ih opet zaustavila, ali badava.

Nije se mogla domisliti, a škarice su samo škriputale i rezale. »Joj, joj«, jaukala je, »šta će biti s mojom odjećom!« In pohitjela je škaricama i pokušala da im istrgne odjeću, ali škarice se nikako nisu dale otrgnuti, i dalje su škriputale i

rezale. Gospođa je bjesnila i lovila ih po stolu, ali škarice se nisu brinule za njen strah i njenu jezu. »Škrt, škrt«, ponavljale su i izrezale skoro svu odjeću, koja je bila u sobi. Kad te odjeće više nije bilo, bacila se na skupocjeni kaput, u koji je gospođa bila zaogrnut, i sada počela rezati i njega. Sad, tek sad je gospođa bila u još većem strahu, šta će se desiti. Kao bezumna letala je po gradu i pokušavala da se otarasi zlih škarica, ali one se nisu obzirale i dalje, još dalje su rezale, da su na sve strane letjeli komadići dragocjenog kaputa.

I tad se u najvećoj stisci gospođa sjeti, da djevojčica zna čudesne riječi, s kojima se mogu zaustaviti te škarice.

Brzo, brzo se tada uputila za njom u šumu, da bi je što prije sustigla i oslobodila se nesrećnih škarica.

I tako je skoro letjela više od pola sata, a kad je ugledala sirotu djevojčicu, kako tiho i žalosno korača po slabom šumskom putu. »Oslobodi me, oslobodi me, djevojčice, tih svojih škarica, da me ne izrežu još i tu odjeću koju imam na sebi, bogato ću te poplaćati!« vapila je za njom. Djevojčica se skoro nije mogla uzdržati od smijeha, kad je vidjela svoju nekadašnju gospođu svu breznadnu i pocijepanu, ali ipak je uzviknula:

»Škarice, drugarice,
sad se brzo ustavite
i u moj džep sklonite!«

I zaista! Škarice su se odmah zaustavile i u idućem trenu već ih je djevojčica imala u svom džepu.

Gospođa je bila u hudi stisci i nije znala, šta dalje činiti od sramote. Htjela je ipak da pokaže svoju zahvalnost i djevojčici je nudila zlatnike, pozivajući je da se vrati. Ali djevojčica nije htjela ni novac, a ni da se vrati lakomoj gopodi, uputila se lijepo u svoj dom, gdje je s iglom i čudotvornim škaricama toliko zaradila, da je zakratko postala najbogatija djevojčica u svoj okolici. A ostala je uvijek skromna i bogoljubna, čineći ljudima mnogo dobroga, a imala je i sa čim. Imala je čudotvorne škarice Bogdanke krojačice.

Zlatna zrnca poezije

Poezija kao ljubav i poezija kao melem – zapljuskuje nas iz pjesama jednog izuzetnog slovenačkog pjesnika, i za djecu, Srečka Kosovela, koje možemo čitati i u prevodu na bosanski jezik, iz pera i osjećanja pjesnika Ismeta Bekrića (»«Dijete sa suncokretom« i »Suncokret na ramenu«, treća knjiga, s naslovom »Pjesnik sa suncokretom« u programu je izdavačke kuće »Lijepa riječ« iz Tuzle).

Prošlo je stotinu godina od tužnog dana kad su se sklopila krila »kraškega slavčka«, ali ostala su, još više, raširena krila njegove poezije i njegovih knjiga. Ostale su njegove pjesme i na usnama i u srcima poštovalaca i dobrih poznavalaca vrijednih poetskih ostvarenja, ostalo je to čudesno višeglasje jedne poetike koja čuva svoje korijene i sve više širi svoje cvjetove i svoje poruke...

Raskoš Kosovelovog pjesničkog glasa možete osjetiti i u ovih nekoliko prevoda znane pjesme »Otrok s sončnico«, gdje ponovo dolazi do izražaja Kosovelova poetika, u kojoj je suncokret simbol vječite težnje za pobjedom svjetla nad tamom. Time je i prevodilac, sapoetnik, »ne samo izrekao sklonost Kosovelovi poeziji, nego, uz dosadašnja prevođenja, učinio još jedan korak približavanju dviju književnosti, slovenske i bosanskohercegovačke, a time i dviju država i naroda koji u njima žive«.

I kao što je prevodilac u prvom ciklusu, »Otrok s sončnico« / »Dijete sa suncokretom«, ovu poznatu pjesmu prenio u svoj jezik u više verzija, više prepjeva, tako i ovo prožimanje stihova i kultura želi da probudi nove cvjetove u bogatom buketu saradnje i stvaralaštva.

Nekoliko prevodilačkih verzija pjesme »Otrok s sončnico« daju posebnu draž i ovom broju naših »Latica«, koji smo obogatili literarnim odsjajima slovenskih autora koji predstavljaju najveće domete slovenske literature – Ivana Cankara, Dragotina Ketteja i Srečka Kosovela.

OTROK S SONČNICO

Nesem sončnico na rami,
zlat metulj je vzplaval nanjo,
sončnica se je nagnila,
o, da ne bi se zlomila.

Nesem sončnico na rami,
v njej so zlata, zlata zrna,
sončnica se je nagnila,
o da ne bi se zlomila!

O, metulj razpel je krila,
sapica je vzvalovila,
sončnica se je nagnila,
o, da ne bi se zlomila!

DIJETE SA SUNCOKRETOM

Suncokret mi na ramenu,
krilima ga laptir prenu,
suncokret se povi malo,
o, srce mi zadrhtalo!

Suncokret mi na ramenu,
zlatna zrnca u plamenu,
suncokret se povi malo,
o, srce mi zadrhtalo!

Širi leptir svoja krila,
zamreška se daška svila,
suncokret se povi malo,
o, srce mi zadrhtalo!

• KAD JE PJESNIK BIO DIJETE

Kad je pjesnik bio dijete,
volio je suncokrete.
Sad ih voli još i više
i o njima pjesme piše.

Sjećanje ga jedno prenu –
suncokret mu na ramenu,
pa ga nosi, pa ga njiše
i sve sluša kako diše.

Godine se nižu, lete,
a pjesnik je još dijete,
još nam čuva uspomenu -

• suncokret mu na ramenu.

SUNCOPLET

Kad sa djecom poljem šeće
i za suncem se okreće,
više nije samo cvijet,
nego sjajni – suncoplet!

Kad je ljeto na vrhuncu,
zlatnu krunu sprema suncu,
pa čudesnih zraka splet
nosi svaki - suncokret.

A ko nosi suncokrete?
Pjesnik kaže: Svako dijete!
Izgleda i sav planet,
kao jedan - suncokret...

DJECA SA SUNCOKRETIMA

Smijeh dječji jutro prenu,
svakom sunce na ramenu,
čini nam se, poljem šeta
mala četa suncokreta.

Suncokrete djeca nose,
kroz cvijeće i otkose,
na čudnoj zlatnoj stazi,
svoj suncokret svako pazi.

I leptiri s njima lete,
da ukrase suncokrete,
da su ljepši u svom sjaju
i dječijem zagrljaju.

NA RAMENU SUNCE MALO

Na ramenu
sunce malo,
igralo se,
pa zaspalo.
U snu se i
nasmijalo...
Samo da mi
ne bi palo.

Na ramenu
sunce zlatno,
razigrano
kao klatno,
malo se je
zanjihalo.
Samo da mi
ne bi palo.

Gle, na njega
leptir slijeće,
kao šarno
poljsko cvijeće.
Krilce mu je
zatrepalo...
Samo da mi
ne bi palo.

SVOJ SUNCOKRET SVAKO NOSI

I kad ljetno sunce zađe,
još njegove plove lađe,
jedra im još razapeta
usred polja suncokreta.

Dok se nižu ljetni dani,
sva su djeca – kapetani,
suncokret svoj svako ima,
zlatni brodić sa jedrima.

I kad stanu svi vjetrovi,
i jedrenjak ne zaplovi,
i polegnu svi otkosi –
svoj suncokret svako nosi.

Prijatelji knjige

Ni jedan dan bez retka... Značaj knjige i čitanja - u fokusu ovogodišnjeg međunarodnog dječjeg festivala »Vezeni most« u Tuzli.

Udruženje prijatelja knjige »Mali princ« u Tuzli već godinama je na čelu povorke onih koji ponosno nose zastave istkane od najljepših rečenica i stranica, poruka i slika. A u toj svečanoj povorci su i izdavači i biblioteke, i pisci i čitaoci, i obrazovne i kulturne ustanove. Svi su oni i dio Međunarodnog dječjeg festivala »Vezeni most«, koji se svakog oktobra održava u Tuzli, gradu soli, ali i slasti, koji nam na svoj poseban način daruju knjige kad ih čitamo, kad ih listamo i kad se zapravo s njima družimo, razgovaramo, pitamo ih o mnogo čemu, ali im i odgovaramo. Čitati knjige je posebna privilegija, zato i od glagola čitati ima mnogo imenica, subjekata: Čitalac, Čitatelj, Čitač, Knjigoljub, Knjigodar, Slovođar... Možemo tako nizati čudesne riječi, jer i svako dijete, i svako onaj ko knjigu drži na dlanu, kao cvijet na poljani, može stvoriti svoju riječ.

Deklaracija o čitanju i znanju

Svaki »Vezeni most« nas spominje, i opominje, koliko je važno čitati, a ovogodišnji nas dočekuje i sa posebnom »**Tuzlanskom deklaracijom o čitanju i znanju**«, kao zajedničko opredjeljenje za dostupnost knjizi i njenom značaju.

U uvodnom dijelu ove deklaracije naglašava se da su »čitanje, pismenost i dostupnost znanja temelj slobodnog, odgovornog i prosperitetnog društva«. To je plemenita misija svakog pojedinca, ali posebno je važna zajednička odgovornost i učinkovitost.

U to zajedničko djelovanje i čitanje uključuju se odmah, evo, i naše »Latice«, koje redovno pišu o susretima »Vezeni most« i knjigama koje se tamo promoviraju i nagrađuju, pa u tom svjetlu evo i jednog našeg pjesnikovanja:

Ni jedan dan bez retka
i njegovog odsjaja;
knjiga i nema svog strogog početka
i svoga očekivanog kraja,
jer svaka je knjiga treptaj cjeline
i cjelina treptaja.

Plakat Festivala: Dejan Slavuljica-gost ilustrator

Najbolje knjige regije

I ovogodišnji »Vezeni most« u znaku je knjiga, a urednik izdavačke kuće »Lijepa riječ« i edicije »Mali princ«, pisac za djecu Šimo Ešić, koji je čak četiri puta nominiran za svjetsku nagradu u dječjoj literaturi - nagradu »Astrid Lindgren«, što je i najbolji put da je zaslužen i dobije, ističe tri glavna značenja ovih tuzlanskih druženja sa knjigama i među knjigama: To su knjige, dječija mašta i susreti sa piscima. Zato će i ovog oktobra (2026.) u središtu događanja biti susreti pisaca i djece, maštovitost i razigranost i promocije novih knjiga, koje će biti krunisane dodjelom nagrade »Mali princ« za najbolju dječju knjigu u regiji.

Svaka nominirana knjiga nosi zaslužen priznanje da ima i pečat »Malog princa«, a nagrada će još posebno ukasiti neki od naslova koji su u tom najboljem kolu. A to su: »Djevojka u sjeni tuge« Jasminke Tihi Stepanić i »Čuvari žala« Lade Martinac Kralj – iz Hrvatske, »Sto posto tuđa posla« Olivera Zulović i »Metla za princezu« Zorice Kuburović – iz Srbije, »Čuvar blaga, Komske priče – 2« Sonje Živaljević, Velimira Ralevića i Žarka Vučinića i »Morske drame« Radmile Knežević – iz Crne Gore i »Mrvica« Muhidina Šarića i »Drveni konjić i druge bajke« Ismeta Bekrića – iz BiH.

I svi su odrasli nekad bili djeca

Svako književno djelo ima i svoje likove. Dobre ili zle, pametne ili glupe, poštene ili prebrisane. One pokvarene, nedolične, mrzovoljne, osvetoljubive, želimo da što prije zaboravimo. A one prave, dobroćudne, potpune, kako bismo to rekli, pamtimo i volimo, osjećajući kao da su tu negdje pokraj nas, sa nama i u nama.

Jedan od takvih likova je i svima dragi – Mali Princ. Toliko je značajan, da se po njemu zove i knjiga. »Mali princ«. Napisao ju je francuski pisac Antoan de Sent-Egziperi (Antoine de Saint-Exupéry), rođen 1900. godine u Lionu, koji je naučio pilotirati za vrijeme služenja svoga vojnoga roka, a zatim je dva desetljeća drugovao sa avionima i visinama. I u njegovim prvim pričama, a i kasnijim djelima, najčešće bruje motori i okreću se elise, praćene pjesmom vjetra i sudbinama ljudi (Noćni let, Ratni piloti, Pošta Jug, Zemlja ljudi). A onda se, u toku jednog dužeg leta, ratne 1943. godine, pilot i maštar Antoan našao u pustinji u koju se, zbog kvara, morao spustiti njegov avion.

»Prve sam večeri zaspao na pijesku, udaljen hiljadama milja od ljudskih naselja. Činilo mi se da sam usamljeniji od brodolomca na splavu usred oceana. Zato vam nije teško zamisliti, kako sam bio iznenađen kad me je u praskozorje probudio neki smiješan glasić. Zatreperio je:

- Molim vas..., nacrtajte mi ovcu!

- Šta...? Kako...!

- Nacrtajte mi ovcu...«

Tako se svog prvog (zamišljenog ili željenog) susreta sa neobičnim dječakom, Malim Princom sa asteroida B 612, prisjećao pisac, posvećujući mu zatim nadahnute stranice svoje maštovanke, svoje knjige koja je postala omiljena lektira djece širom svijeta.

Rođendan »Malog Princa«

Tako je, prije punih 80 godina, rođen izuzetan književni lik, *Mali Princ*, koji nas uči da vrijedi živjeti, i radovati se, i zbog jedne jedine ruže, kako treba znati uživati u ljepoti i kako se ne smijemo obeshrabriti kad naiđemo i na trnje. Jer, i ono ima svoju životnu ulogu. Rođendan Malog princa, koji više nije samo literarni lik, nego naš istinski prijatelj, i drugar i kad nam je lijepo, i kad nas nešto tišti, kad bismo željeli da se ozarimo, osmijehujemo... E, onda nas neko nježno potapše po ramenu, i kao da kaže: »Eheeej! Ne brinite, ja sam tu!«

Sa jednog leta, 31. jula 1944. godine, pisac i pilot Egziperi nije se vratio. Ali ostao je njegov, i naš, prijatelj Mali Princ. Danas bi imao punih 80 godina, možda bi bio sijed, možda bi imao podvoljak i trbuščić, sigurno bi imao unuke i pričao im o svojim putovanjima po stvarnim i zamišljenim planetama... Ali, on je ostao vječni dječak. Da nas uči da je djetinjstvo vječno, da se ono obnavlja, i da su i odrasli u duši i sjećanjima samo velika djeca.

»Svi su odrasli nekad bili djeca«, zapisao je Egziperi. »(Samo je malo onih koji se toga sjećaju).«

Poetska proza »Mali Princ« upravo ih podstiče da se toga sjećaju. I da shvate, da se stvari ne traže samo očima, nego i srcem. I da znaju, da je ljepota osjećanje. Uživati u ljepoti jednog cvijeta, ili jednog trna niz koga se otiskuje kapljica rose, znači, prije svega, osjećati.

»Ako čovjek voli jedan cvijet, jedinstven među milionima i milionima zvijezda, dovoljno je da ga zapazi, pogleda, pa da bude sretan« - govori Mali Princ. I još nas uči da treba postavljati pitanja, da treba otkrivati istine, da treba željeti i maštati.

Maštati! Sanjati!

Nije li i svako, dijete, čovjek, tragač za svojim slobodnim parčicom zemlje pod beskrajnim nebom, pomalo i svojevrstan Mali Princ!? Onaj koji se sjeća, koji želi, koji čezne, koji zamišlja, i koji pokušava da malo sreće otkrije u malim svakodnevnim stvarima i treptajima. Možda je i više sretan onaj ko nije presretan, i koji može spoznati ljepotu, dobrotu i radost u zrcima svakodnevnog života.

Pisma Malom Princu

Lik Malog Princa posebno je omiljen, udomačen, oživljen u jednom gradu u Bosni i Hercegovini. To je Tuzla, grad rudara i maštara, središte lijepo riječi i dječijih osmijeha, velika uvijek otvorena kuća igara i drugara, kojega možemo doživljavati i kao jednu veliku otvorenu knjigu u kojoj vas bez prestanka i sanki čeka omiljeni lik iz dječije književnosti, da, baš On – Mali princ. Jer tako se zove jedna edicija u izdavačkoj kući »Lijepa riječ«, pa jedno izuzetno vrijedno Društvo prijatelja knjige, »Mali princ«, koje je ove godine nominirano i za najveću svjetsku nagradu za pisanje i širenje literature za djecu »Astrid Lindgren«. Likom Malog Princa ponosi se i regionalna nagrada koja se svake godine dodjeljuje na književnim susretima »Vezeni most«. Izrađena je i skulptura Malog princa, koju dobivaju najbolji – ne samo oni koji pišu knjige, nego i onih koji ih ukrašavaju, čitaju i poklanjaju, kao priznanje i zahvalnost. Kao nešto što svakidašnjem životu i stvaralaštvu daje poseban sjaj.

Mali princ će biti s nama i ovog oktobra, kad se u Tuzli održavaju novi književni susreti »Vezeni most«, i kad cijelo područje Tuzle, sa okolnim gradovima i naseljima, postane jedna velika igraona i čitaona, jednostavno – čudesna zemlja Malog Princa. A Malom Princu će osnovci pisati pisma, sretni što ga imaju kao drugara i kao književni lik.

Stihovi kao cvjetovi

U svjetlu međunarodnog književnog festivala: Živjeti sa knjigom

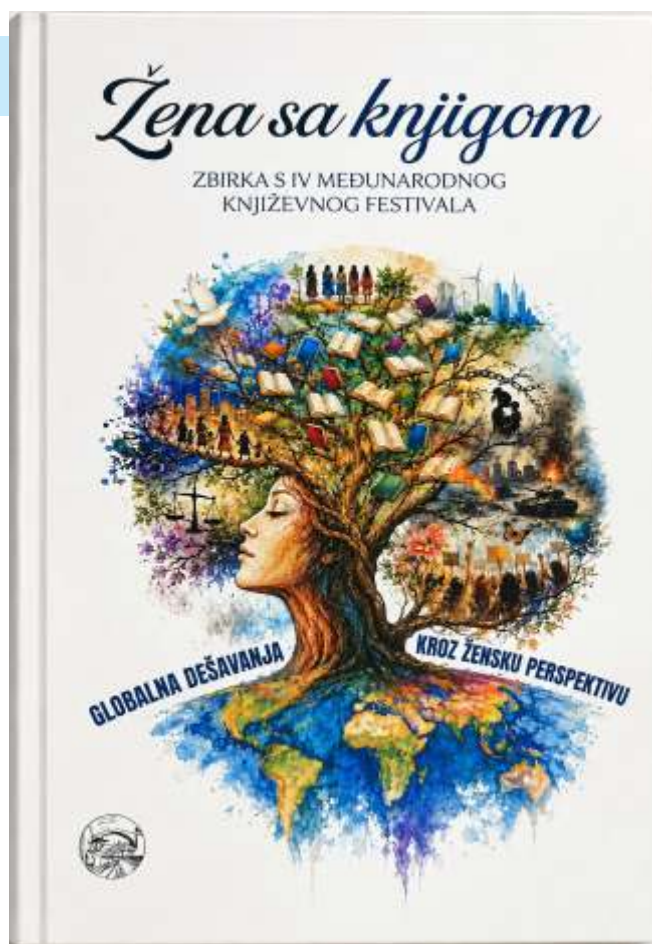
Piše: Anesa Karaica

Međunarodni književni festival „Žena sa knjigom“, već četvrti, obogatio je i ovo ljeto (18 - 25. avgust), a lijepe riječi uljepšala su dva hercegovačka bisera, Mostar i Stolac. U organizacionom odboru ovogodišnjeg festivala bile su: Arnela Lela Dabić, Vida Sreta Žuljević, Sanela Kukrica, Sara Kljajić, Edhija Mahić, Anita Mirić, Edita Mulaosmanović, Sanela Kuko, Sanela Čopelj, Ilda Grabovica, Marela Jerkić-Jakovljević, Elma Tančica i Zlata Memišević.

Festival je svečano otvoren u Mostaru, gdje je brojna publika bila dio promocije zajedničke zbirke nastale izborom pjesama sa međunarodnog natječaja. Festival je otvorila predsjednica Udruženja „Žena sa knjigom“ Edhija Mahić, a u ime Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, koji je i jedan od partnera ovog poetskog događaja, prisutnima se obratila rektorica prof. dr. Alena Huseinbegović.

Glavni dio svečane manifestacije bila je promocija zajedničke festivalske zbirke poetskog i proznog stvaralaštva na temu „Globalna dešavanja kroz žensku perspektivu“, koja okuplja 68 autorica iz 12 zemalja i 36 gradova širom svijeta. Ovogodišnju zbirku predstavile su njene urednice Edhija Mahić i Sara Kljajić, koje su iz redova poduzetnih osnivačica udruženja. Ovom prilikom predstavljene su i autorice iz različitih zemalja, čiji su prilozi objavljeni u zbirci, a posebno mjesto zauzelo je uručenje festivalskih plaketa i nagrada za najbolja ostvarenja u kategorijama poezije, proze i književnosti za djecu. Književnica Edita Mulaosmanović bila je voditeljica programa prve festivalske večeri, koju su svojim nastupima dodatno uljepšali Plesni studio Mo-Stars i hor „Bjelopoljske kapljice“, koji čine učenice OŠ „Bijelo Polje“ i OŠ „Vrapčići“, pod vodstvom Dijane Šoše.

U sklopu četvrtog međunarodnog književnog festivala „Žena sa knjigom“ članice su i ove godine posebnu pažnju posvetile najmlađima. Sanela Kukrica i Edhija Mahić posjetile su 20-og avgusta Dječiji dom Mostar, gdje je autorica Edhija Mahić djeci čitala svoje priče, a potom svakom djetetu poklonila po jednu svoju knjigu. Druženje sa djecom upotpunjeno je raznovrsnim poslasticama koje su udruženju „Žena sa knjigom“, obezbijedili njihovi sponzori. Dječijem domu je za uspješnu trogodišnju saradnju, uručena i zahvalnicu. Dom je također nagradio prisutne

književnice zahvalnicama, uz predivne bukete cvijeća. Edhija kaže "da je duboko dirnuta ovom gestom doma i da upravo takvi trenuci podsjećaju da se dobrota i iskrena namjera uzvrate poštovanjem, toplinom, osmijehom i lijepom riječju".

Festivalsko druženje održano je i u UMA - edukacijskoj igraonici, gdje je najmlađe dočekala knjižničarka Sanja Primorac. Prilikom ove kreativnu radionice djeca su zakoračila u svijet mašte, možda čak i književnog stvaranja i nepokolebljive dječije čarolije dok su se igrali, slusali priče i rješavali zagonetke. Književnica Nura Suljkanović je u sklopu festivala posjetila dječiji vrtić "Nedođija" i djecu uvela u svoj čarobni stvaralački svijet. Edhija Mahić, predsjednica udruženja „Žena sa knjigom“, ovom se prilikom željela javno zahvaliti muzičkom duetu iz Hrvatske, bračnom paru Sonji Sović-Bećirević i Abdulahu Aliji Bećirević na predivnoj energiji koju su i ove godine poklonili na festivalskim pohodima svojom ljupkom, bogatom izvedbom sevdaha. Edhija se zahvaljuje i muzičaru Tinu Pavlović na doprinosu festivalu.

Uz ovaj tekst o festivalu lijepih riječi donosimo i poetski buket od stihova, u izboru Anese Karaica, koji je i najljepši poziv na čitanje.

Poetske latice

iz buketa pjesama u zajedničkoj zbirci "Žena sa knjigom"

Gospodaru moj
reče Alaa
devet od deset
Tebi sam dala

Gospodaru moj
Ti ih voli
A meni daj snage
da izdržim boli

Gospodaru moj
Alaa zavapi
Neka se više nikada
nijedno dijete ne iskasapi

Gospodaru moj
Ti im nadomjesti svaku težnju
A meni daruj svoju milost
da za njima podnesem čežnju

(Anesa Karaica,
Gospodaru moj – reče Ala)

Djela su nam prljava i gnusna
u nastojanju da isplivamo iz
mase
valjamo se u kaljuži krvi i blata
želeći biti čisti kao suza.

Sanella Cero,
Praznina

Tebe koju nisam dotakla,
ni mislima otjelotvorila,
nerodena kćeri utrobe moje,
nekada pomislim da je bolje
da te i nemam.
Tako ti niko ne može nauditi.

Sara Kljajić
Nerodena

Postala bih tiha,
usamljena rijeka,
čiji žubor stigne
u mjesta daleka,
utočište brodu
slomljenih jedara
i skrta luka
posljednjih sanjara.

Nataša Križanić
Tiha rijeka

Ljudi su mali anđeli u bjekstvu
i velike đavolje slugе na zemlji.
Zemlja je tiha atomska bomba.
Život je klizište.

Nura Suljkanović
Život, zemlja, ljudi

Ni ljepotu,
Ni blagost
Zalazećeg sunca
Nisam zaboravila
I dušu ti svoju dadoh
U amanet
Znaš li se nositi s tim –
Na tebi je

Klara Polak-Poljarević
Amanet

Riječima pomilova mi rane,
iza nje tanani ožiljak osta,
srce se blago nasmiješi,
i to mu bi dosta.
Osmijeh joj i topao pogled
vodili su me za ruku kroz mrak,
do sunca, do svjetla,
i plućima potreban zrak.

Razija Buharalija
Svjetlo osmijeha

Galebovi, nerazdvojivi svjedoci i sudionici
ljetnih fatamorgana, klikču i krilima klepeću,
po njima šaljem pozdrave svima
nemirna struja oko mene se uvija.
Galaksija pulsira.

Sanja Seferović Drnovšek
Ponovo rođena

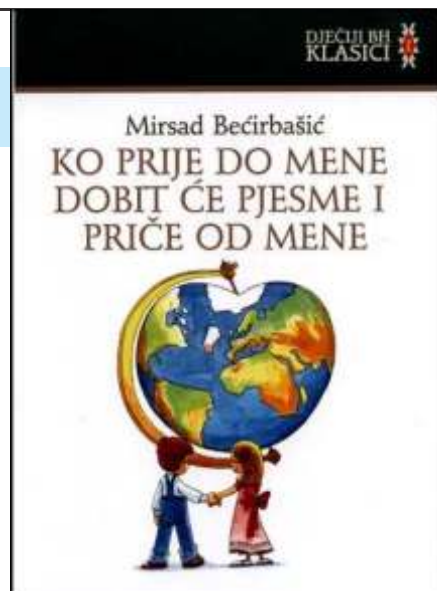
Srećo moja pređi na drugoga...

Sjećanje na pjesnika Mirsada Bećirbašića, koji nam je ostavio u amanet svoje pjesničke naušnice od ljubavi i vedrine

Sreća i Ljubav! Za pjesnika **Mirsada Bećirbašića** (1952 – 2024) ovo nisu bile samo riječi; bile su smisao života – „osjećanja koja su nam svima draga i kojima težimo, koja želimo ostvariti, želimo biti srećni i voljeni... i v o l j e t i!“ Ova pjesnikova poruka posebno oživi na pragu ljeta, kada Društvo pisaca i književnih kritičara Littera Salinea. u spomen na ovog voljenog i poznatog bosanskohercegovačkog pjesnika, pisca i prevodioca, raspisuje konkurs/natječaj za najljepše neobjavljene pjesme za djecu, koje se tako, kao djeca naušnicama od trešanja, prema nazivu jedne zbirke ovog tvorca poezije vedrine, okite nagradom „Zlatna trešnja“.

Ova pjesničko sjećanje na pjesnika i ove godine je pobudilo veliko interesovanje, pa je na poziv prispjelo više od stotinu pjesama, ne samo iz BiH, nego i sa područja cijele regije, pa i iz evropskih zemalja u kojima su svoja utočišta našli i naši stvaraoci. Uz odabir najbolje pjesme, dodijeljene su i nagrade za duhovitost i maštovitost.

„Zlatna trešnja“ je ukasila pjesmu „Ples na kiši“ Biljane Đurđević iz Podgorice u Crnoj Gori, pa evo lijepe prilike da i čitaoci „Latice“ zaplešu s njom. Bit ćemo svi tako srećni, kao što je u svojoj poeziji ostao i Mirsad Bećirbašić, toliko sretan, da je uvijek uzviknuo: „Srećo moja pređi na drugoga...“ I sreća istoga trena pređe. I što se više dijeli, više je ima...

PLES NA KIŠI

Biljana Đurđević, Podgorica, Crna Gora

Kad kiša danima pljušti, sipa,
curi niz prozore, niz tvoje lice,
dograbi kišobran i gumenjače,
istrči na mokre ulice!

Namigni oblaku, zahvali nebu,
ni suncu ne valja previše sjati!
Pusti oluju nek' pride blizu,
Možda ti ima nešto dati.

Ponekad mora da se plače
al' onda obrišeš lokvice s lica
i skočiš visoko, jako, najjače:
do tjemena – iz petnih žilica!

Pomalo suza svima nam treba,
sve prođe, sve traje kratko,
namažeš ljubav na krišku neba
i pojedеш je slatko!

Slušaj i gledaj okrašaj munja,
duboko, duboko diši,
pa baci kišobran i izuj čizme:
-Svjetski si prvak u plesu na kiši!

KOJE DRVO DECU RAĐA

Aleksandar Ilić, Kragujevac, Srbija

Baš se pitam kada tete
Požele da rode dete
S koje li ga hemisfere
Bela roda tad ubere
Pitanje u centar gađa
Koje drvo decu rađa
Il' na drugom kraju sveta
Izrastu na vrhu cveta

Stojeći na vrhu plota
U pelenu bebu mota
Pa je roda u svom kljunu
Isporuči baš u junu

Ako neko tajnu zna
Nek odgovor meni da
Da prošetam čak do tamo
Gde rastu dečaci samo

Ubrao bih jednog brata
Da ne znaju mama, tata
Sestru mi je dala roda
Koja uči tek da hoda

Ja je volim, sve to stoji
Al' verujte ljudi moji
Već danima evo brigam
S kim ću fudbal ja da igram.

...Kako se književnost i život dodiruju...

Pjesnička riječ u okrilju Kozare

Piše: **Razija Buharalija**

Slobodarska Kozara ponovo je ovog ljeta bila u ozračju poezije. Kao i nekad, prije nemilih događaja, kad su se na Kozari preplitale pjesničke riječi na svim jezicima naroda koji su u ovom dijelu Balkana i Evrope živjeli u miru i uzajamnom poštovanju.

Na obronku Kozare, Debelom Brijegu kod Kozarca, održani su peti Književni susreti "Dani pisane riječi Kozarac". Grupa entuzijasta i zaljubljenika u lijepu riječ, na čelu s Naserom Balićem, uspijeva okupiti književnike, pjesnike, ljubitelje knjige i one koji svojim djelovanjem čuvaju sjećanja, svjedočanstva i istinu. Ono što ovu manifestaciju čini posebnom, i uzvišenom, sazdano je prije svega u ljudima, koji ovdje dolaze, i u pričama koje nose sa sobom.

Biti na ovoj manifestaciji, dijeliti scenu s književnicima bogatog književnog opusa i iskustva, u prirodnom ambijentu koje daje posebnu draž i ljepotu, izuzetna je čast i privilegija.

Boraviti na Debelom Brijegu tokom ovih dana, znači - osjetiti kako se književnost i život dodiruju. Dok se sa Kozare spušta svjež planinski zrak, među okupljenima se razmjenjuju knjige, zagrljaji i pogledi puni razumijevanja. To nisu obični književni susreti. To su susreti ljudi koji vjeruju da riječ može liječiti, povezivati i čuvati istinu.

Manifestacija "Dani pisane riječi Kozarac" mnogo je više od kulturnog događaja. Ona je prostor u kojem književnost postaje čuvar istine i kolektivnog pamćenja. Ovo je bilo predivno iskustvo koje će još dugo živjeti u nama, podsjećajući nas na dane uljepšane novim susretima, nadahnutim i vrijednim stihovima te dragocjenim saznanjima koja smo ponijeli sa panel-diskusije. S Kozarom smo se pozdravili i ostavili joj da do narednih književnih susreta "Dani pisane riječi Kozarac" čuva i prenosi ljepotu pisane riječi izgovorene u njenom okrilju. Sa Debelog brda poezija se pridružila humanitarnom koncertu koji se odvijao u centru Kozarca, pokazujući da njena riječ ima snagu da dotakne mnogobrojna srca. Stihovi su se stopili s toplinom ljudske dobrote dajući svoj iskren doprinos ovoj plemenitoj misiji.

Književnost i ljudska dobrota slave Kozarac, a Kozarac s ponosom slavi književnost i dobrotu ljudskog srca.

Pjesnički san Muhidina Šarića

Kozarom ponovo pjesme bruje, čujemo ponovo i slavuje! I Kozarac se uzdiže iznad svakog zla, kao riječi lijepe što rastu iz tla... Evo, uz ove nadahnute riječi, koje je o novom književnom susretu na Kozari i u Kozarcu, napisala jedna od stihotvorki, Razija Buharalija, sjetimo se i jednog od ponovnog začetnika ovih poetskih svetkovina. To je naš poznati pjesnik, romanopisac i bajkar Muhidin Šarić, koji je pokretao i onu slavnu Pjesničku Kozaru, i koji je, i u najtežim vremenima zla, kada je na Kozari utihnula pjesma, bio jedan od zatočenika strašnog logora Keraterm, mislio i na onu slavnu Kozaru, i kada je ipak sanjao i neko novo vrijeme u kojem će te riječi slobode, prijateljstva i ljubavi ponovo oživjeti.

Svoj ljudski, pjesnički san Muhidin Šarić neprekidno ne samo da sanja, nego ga i sve više živi. Među prvima se vratio u svoj Kozarac, udahnuo je neku novu snagu i ljubav i osnovnoj školi, pisao nove knjige i, evo, dočekao da se u njegovom i našem Kozarcu, i na njegovoj, i našoj Kozari, ponovo čuju neki ljepši, neki sretniji otkucaji srca.

Podi kući! Podi kući, dodi kući, da oživiš lica draga... I došao je kući, i ponovo je podigao iz goretna. I mnogi su pošli, i došli, svojim kućama i svojim krajevima, iako tu još uvijek ima mnogo prostora za povratak i zajednički život.

I. Bekrić

Ta divna stvorenja

„Ta divna stvorenja“ – čudesni likovi u novoj knjizi Šime Ešića, koji zajedno sa djecom žele spasiti, sačuvati sve ljepote i dobrote ovog često nemirnog i ugroženog Svijeta.

Još od kraja šezdesetih godina XX stoljeća, kada se pojavio prvom zbirkom, **Šimo Ešić** je pokazao da je književnost za njega izvor zabave i smijeha, vrata u čarobni svijet u kojem je sve moguće. Upravo to je i razlog što su njegova djela među najčitanijima u zemlji i regionu, a Ešić jedan od najnagrađivanijih pisaca za djecu. Pred nama je rukopis nove zbirke *Ta divna stvorenja*, koja sadrži deset naslova: Oliver, Fabijan, Lucija, Bojan, Sofija, Rozalija, Merima, Trpimir, Haralampije i Tugomir.

Uvijek inovativan i kreativan, Ešić ni ovaj put nije iznevjerio najmlađe čitaoce – baš kako smo navikli – ekspanzija riječi i slika, mozaik sastavljen od proze i stihova. Svaka priča slijedi nakon stihovane zagonetke ispod koje se nalazi rješenje. Ovakav inovativan pristup književnom tekstu nije slučajna okolnost ovog autora. Polazeći od premise da dječiju maštu treba razvijati, u ovoj, kao i ranijim zbirkama, Ešić potiče najmlađe čitaoce na kreativnost i kritičko promišljanje. Svaka priča iz zbirke nagrada je za rješenje zagonetke, a ispod svake zagonetke krije se po jedna životinja: polarni medvjed, pas, lisica, zec, sova, koza, mačka, medvjed, pingvin i mačak.

No, nisu to tek obične životinje. To su likovi sa kojima najmlađi čitaoci saosjećaju, likovi sa svojim željama i strahovima, koji vole i koji žele da budu voljeni... (Iz recenzije: Prof. dr Vildana Pečenković)

Maštovita igra

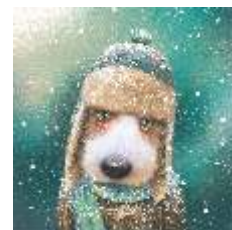
Tematsko-motivska struktura ove knjige bazira se na uočavanju suštinskih detalja koji se sažimanju u ubedljive pripovedne celine. Priče su na harmoničan način grupisane oko centralnog motiva – rešenosti životinja da spase planetu, ugroženu ljudskim nemarom prema prirodi i životnoj sredini. Prvi se osvestio polarni medvjed Oliver, čija se ledena santa topi i ugrožava mu boravište. Kako od ljudi ne očekuje razumevanje i pomoć, odlučio je obratiti se životinjama i pozvati ih na svetsku konferenciju gde bi se dogovorili što im je činiti u pogledu spasavanja vlastitih staništa, ali i planete Zemlje. I životinje se odazivaju redom – pas Fabijan, lisica Lucija, zec Bojan, sova Sofija, koza Rozalija, mačka Merima, papagaj Stjepan... i tako redom – svaki od njih je priča za sebe. Originalna, vedra, i samo u naznaci ekološka, a u biti čista dečija maštovita igra. Igra značenja, igra duha, igra stvaranja, igra učenja... (Iz recenzije: Prof. dr. Danica V. Stolić)

Praznik radosti i čitanja

Svako novo izdanje za decu Šime Ešića predstavlja pravi praznik radosti i čitanja, a naročito ako se radi o mogućnosti za njegovo drugačije poimanje i doživljavanje ponuđenog teksta. Upravo to nalazimo u knjizi neobične koncepcije i žanrovske hibridnosti pod naslovom „Kako će Oliver spasiti svijet“ sa izuzetnim i odgovarajućim ilustracijama Marsele Hajdinjak. Naime, ova knjiga se pojavljuje povodom 70 godina rođenja i 55 godina Ešićevog umetničkog rada, te u tom smislu predstavlja još jedan dodatni razlog da se čitaoci i kritičari ozbiljnije pozabave delom ovog pisca i klasika priznatog ne samo u svojoj zemlji, već u čitavom regionu pa i mnogo šire.

Osim mašte, optimizma, vedrine i humora, u osnovi Ešićeve poetike nalazi se, pre svega - igra, kao dominantna oznaka i stvaralački postupak kako u poeziji tako i u prozi. To nedvosmisleno potvrđuje ova retka i nesvakidašnja knjiga, odnosno poetsko-prozna tvorevina sačinjena od zagonetaka u stihu (sa leve strane), dok se na sledećoj desnoj strani (prekopljenom listu) nalazi rimovani upitnik sa naznakom da zagonetka nije teška i, naposljetku, rešenje nalazimo kada se odvijte taj list i ono je ispisano naopačke (u zagradi). Kada se odvijte list, na levoj stranici ispod je kratka priča, a na desnoj ilustracija životinje o kojoj je reč. I tako sve do kraja knjige...

(Iz recenzije: Dr Milutin Đuričković, član Evropske akademije nauka i umjetnosti)

I knjige spašavaju svijet

Eto, i naše Latice su se rascvjetale u stihove, da se pridruže ovoj velikoj književnoj misiji, u kojoj čudesni likovi, koje je jedan veliki pisac, Šimo Ešić, i oživio, čekaju da im se i vi, kao čitaoci i prijatelji, pridružite. A Oliver će vam se i sam predstaviti, a onda ćemo, svi zajedno, što god nas je više, pružiti svijetu ruke i ljubav...

*Velik i snažan u bijeloj bundi,
ulovi ribu u par sekundi,
živi na ledu – istina gola,
pravi gospodar Sjevernog pola.
Oštar i hrabar i vješti lovac
ime mu znade svaki osnovac.
(polarni medvjed)*

*Biti sam – ne,
niko to ne želi,
posebno ako je na sjevernom polu,
zato je Oliver, jedan medo bijeli,
okupio društvo – pravu malu školu.
Oni se ne boje ni najveće zime,
stalno su u pokretu, malo i spavaju,
uz pomoć pisca Čika Šime
zajedno cijeli svijet –
spašavaju.*

Oliver

Ovo je Oliver.

Ako ste misili onaj Oliver, poznati televizijski voditelj, prevarili ste se. Nije taj.

Ne, ne – nije ni onaj slavni Oliver, kuhar svjetskog glasa.

Ma, ne, neee, nije ni poznati veliki nogometni vratar... Nije. Ovo je naš Oliver, sasvim običan. Posve nepoznat. Skroman i neprimjetan. Mali. U stvari, on nije nimalo mali ovako, naoko. On je ovako veeeliki, ali mali – kao mali čovjek, onaj koji se ničim ne ističe, živi svoj život i ne juri za svjetskom slavom. U tom smislu mali. A inače je velik, vidite, jedva je stao na sliku, toliko je veliki. Velika mu je i glava, i ramena su mu velika, velike su mu i ruke – ovolikeeeee, nisu ni mogle stati na sliku. A tek usta! O v o l i k a, i još veća – bolje da vam ne pokazuje kolika su. Mogli biste se prepasti, tolika su. A on ne bi volio da se prepadnete. Jer on je miroljubiv, dobar i voli djecu. Voli Oliver i svoje Sjeverno more i svoju veliku santu leda, i cijeli svijet. Takav je. Voli da voli.

Oliver je rođen na Sjevernom polu, na jednoj velikoj santi leda. I živio je tu skromno, i bio zadovoljan. Trčao je nepreglednim prostranstvom snijega i leda, klizao se na svojoj santi, plivao u bistroj morskoj vodi. Noću je volio ležati poleduške i gledati u zvijezde. A kada ogladni, zaroni u more i lovi ribu. I uvijek kad je ulovi, najprije bi joj se dugo izvinjavao što mora da je pojede. Takav je, ne voli nasilje. Dugo bi ribu molio da mu oprost, jer na

Sjevernom polu nema bilja, ni rastinja, nema šuma i šumskih plodova i nema šta drugo da jede.

I sve je to bilo tako dok jednog dana... vidi čuda! Oliver se probudio, a njegove rodne sante nema. Nestala je. Istopila se. Topile su se i druge. Smanjivale se na njegove oči. Vidi Oliver, stvar je ozbiljna. Zato odlučio da pođe u svijet. Da okupi svoje prijatelje sa svih strana, da se dogovore kako da spase Sjeverni pol, kako da spase svijet. Obukao se svečano, utopljuje šalom i pošao. A ona malena kapa? E, ona mu je ostala od rođendana. Nije ni primijetio da mu je još na glavi.

Svi putevi vode u pjesmu

Praznik stiha, knjige i kulturnog zajedništva u Bobarama, u ozračju izdavačke kuće Planjax

Piše: Jasmin Ramić

I ove., zadnje majske nedjelje, svi pjesnički putevi vodili su u pitome Bobare kod Tešnja, na obale Usore, u carstvo pisaca i lijepih riječi. Tu je, u organizaciji Izdavačko-štamarske kuće Planjax po peti put zaredom održana tradicionalna godišnja manifestacija „Internacionalni pjesnički maraton“, koja je i ove godine okupila brojne pjesnike, književnike, kulturne radnike i ljubitelje pisane riječi iz svih dijelova Bosne i Hercegovine, ali i iz Crne Gore, Hrvatske, Austrije, Njemačke i SAD. Šezdeset četiri književna stvaraoca kazivali su svoje stihove i uplitali ih u zajedničku poruku da su knjige i stihovi najveće bogatstvo svijeta.

“Dječiji osmijeh”

Manifestacija je započela u Aleji Pisaca - svečanim otkrivanjem Spomena piscu - simboličnog obilježja kojim se odaje počast autorima koji svojim stvaralaštvom ostavljaju trajan trag u književnosti, a na kojem se ove godine našlo ime književnice Sanje Seferović Drnovšek, Bosanke sa adresom u Čikagu, ovogodišnje dobitnice Planjaxove nagrade „Dječiji osmijeh“ za knjigu „ZAŽMIRI! POŽELI! WOW!“, čija je draž u tome da je stvorena u formi stripa. Dvije strane vam približavamo i na stranicama naših „Latica“, kao poziv na čitanje.

Nakon zajedničkog fotografiranja učesnika, program je nastavljen u Domu kulture Bobare, gdje su prisutne pozdravili domaćini i organizatori predvođeni akademikom prof. dr. Bajruzinom Hajrom Planjcem, idejnim začetnikom ove manifestacije i dugogodišnjim pokretačem brojnih kulturnih projekata.

Posebnu svečanost događaju dao je folklorni nastup najmlađih učenika Područne osnovne škole „Abdulvehab Ilhamija“ iz Bobara i izložba likovnih radova umjetnika Hajrudina Elezovića iz Doboj Juga, kao i prisustvo uglednih gostiju iz kulturnog, društvenog i diplomatskog života, među kojima je bio i predstavnik Ambasade Republike Slovačke Marian Maras.

Nagrade kao podsticaji

Tokom programa dodijeljen je niz književnih priznanja i nagrada kojima Planjax već godinama potiče književno stvaralaštvo, afirmira autore i promovira knjigu kao jednu od temeljnih vrijednosti društva. Nagrađeni su istaknuti književnici, autori dječije književnosti, romanopisci, urednici i kulturni radnici, a priznanja su uručena za najbolja književna ostvarenja, najčitanije knjige, književne prvijenice, te životno djelo.

Za „Laticu“ je značajno to, da je nagrada „Zlatno Planjaxovo pero“ za najbolju priču za djecu otišla u Sloveniju, pjesniku i prozaisti Ismetu Bekriću, za priču „Boje djetinjstva“, čime je odato priznanje i našem književnom djelovanju u okviru Saveza bošnjačkih kulturnih društava Slovenije. Nagrađene su i najbolje pjesme učesnika, Zlatnim, Srebrenim i Brozanim stihom, a njihovi dobitnici su: Fahrudin Kučuk, Muhidin Šarić, Šimo Ešić, Džemaludin Latić, Zdenka Mlinar i Uglješa Kesić.

“Pregršt uspomena”

Središnji dio manifestacije činilo je pjesničko druženje u kojem su sudionici predstavljali vlastite stihove. Njihove pjesme su objedinjene i objavljene u zajedničkoj zbirci pjesama „Pregršt uspomena“, koja je nastala upravo kao trajni zapis ovogodišnjeg susreta i svjedočanstvo bogatstva suvremene pjesničke riječi.

Ovakvi događaji imaju poseban značaj za male sredine poput Bobara. U vremenu kada se kulturni sadržaji uglavnom koncentriraju u velikim gradovima, manifestacije poput Internacionalnog pjesničkog maratona potvrđuju da kultura ne poznaje geografske granice. Naprotiv, upravo u manjim sredinama književnost često pronalazi svoju najiskreniju publiku i stvara prostor za susrete ljudi različitih generacija, iskustava i poetika. Pjesnička riječ tako postaje most između lokalnog i univerzalnog, između tradicije i suvremenosti.

Posebne pohvale zaslužuje Izdavačko-štamarska kuća Planjax, koja već gotovo četiri desetljeća sistemski radi na afirmaciji knjige, autora i kulture čitanja. Zahvaljujući predanosti njezina osnivača akademika Bajruzina Hajre Planjca i njegovih suradnika, Bobare su tokom godina izrasle u prepoznatljivo mjesto književnih susreta, a Aleja pisaca postala jedinstven kulturni prostor koji svjedoči da velika djela mogu nastajati i daleko od velikih kulturnih centara.

Peti Internacionalni pjesnički maraton još jednom je pokazao da književnost ima snagu okupljati ljude, poticati dijalog i čuvati kulturni identitet zajednice. Upravo zato ovakve manifestacije predstavljaju mnogo više od običnih književnih susreta – one su potvrda da kultura ostaje jedan od najvažnijih temelja svakog društva.

„Gosti su svetinja...”

**Kaže pisac i izdavač Hajro Planjac
... dođite u Pousorje!**

- „Vrata na kući ne postoje, da bi bila zatvorena, nego da bi uvijek bila otvorena!“ – govorila je moja mati. A otac na njenu dobrotu nije samo klimao glavom, nego bi joj davao i koju papirnu novčanicu, da kupi i skuha „nešto najbolje“, da se nađe ako nam na vrata zakucaju nezvani gosti, željni i hrane i razgovora. Musafirima su iznosili najbolja jela i pića, sterali najbolje posteljine i prostirke, brinuli se da li im je hladno, toplo, udobno. Počesto je i na našoj siniji znalo zafaliti svega, ali čuvalo se i štedjelo, da se obraz pred musafirima osvijetla.

Nama, djeci, majka je uvijek govorila, posebno osjećajnim glasom, da su gosti svetinja, da se pred njima najljepše ponašamo ili da, ne daj Bože, uzimamo poslastice sa stola. Znala je, ipak nekako blago, upoznati i oca, koji bi nas za nestašluke korio, a počesto i naređivao da izađemo na avliju i izaberemo sami prut, kojim će na nas bar zamahnuti, ako već ne dobijemo koju po dlanu ili dunduši. Mogli smo nešto drugo zgriješiti, ne uraditi ili zaboraviti na neki posao, ali pred musafirima smo morali biti za primjer...”

Ovako se Bajruzin Hajro Planjac sjeća svoga djetinjstva u Pousorju, pokraj bistre Usore i u zargljaju sokaka, avlija i prizemnih kuća. To je uvod u jednu njegovu novu priču u knjizi u kojoj se vraća u svoje djetinjstvo i godine odrastanja. Hajro Planjac je inače poznati bosanskohercegovački pisac, koji je i direktor

Dobro nam došli u Tešanj

i vlasnik izdavačke kuće „Planjax“, koja je organizovala i ovaj Pjesnički maraton i koja je čitav kraj pretvorila u carstvo knjiga i susreta sa piscima i knjigama. Tu je i spomenik knjizi, pa aleja pisaca, pa štamparija i knjižara, pa dobroćudne Bobare, pa u blizini i čudesno bosansko mjesto Tešanj, u kojem ćete uvijek susretati i pisce, a uvijek će vas srdačno dočekati i spomenik čuvenom bosanskom pjesniku, boemu Musi Čazimu Ćatiću.

Za sve žitelje ovog lijepog kraja, gdje se pjesnička riječ uplela i u svakidašnji govor i način života, gosti, putnici, prolaznici, ljubitelji ljepote – baš kao što je i sam Musa za sebe pjevao da je „rob ljepote“ – zaista su „prava svetinja“. Zato i sam pisac i izdavač Hajro Planjac poziva, i ponavlja, da su svi dobrodošli, i da bi se radovao, da im i iz Slovenije dolazi i što više ekskurzija, grupa, ljubitelja knjige i pravog bosanskog ambijenta u kojem treba da se osjećamo kao da smo ušetal, ušli u jednu otvorenu, beskrajnu knjigu u kojoj su dobri likovi i junaci

PRUŽI RUKU LJUBAVI

(akrostih)

PRUŽI ruku ljubavi i ne budi ohol, čovječe,
Radost svome životu i životima drugih nudi.
Utješi Majku Zemlju jer od boli umrijet će!
Žar strasti i sjaj sreće, na njenom dlanu budi,
Imaj snove i njih živi, druge poštuju, ne sudi.

RUKE čistu, k'o najveću dragocjenost imaj,
U najdubljem kutu srca, to bogatstvo čuvaj.
Ključeve rajskih dvora s njim ćeš naći, znaj,
U pravednost onostranog, uvijek se uzdaj.

LJUBAVI cijeli život svoj pokloni i ne žali,
U njenu snagu i moć, vazda, imaj vjere.
Budi velik pod svojim nebom, a ne mali,
Anđele slijedi, da ti se djela dobrim mjere.
Vidi patnju bližnjega, osmijeh nekome vrati
I bar jedno vrelo ljubavi, čovječe, spasi!

Zdenka Mlinar (Hrvatska)

ĐERDAN ZA ĐULU

Đula,

ti ne moraš sageti glavu - k'o što je sagne lane! -
da bih ti ovaj đerdan stavio oko vrata -
jer ovo nije đerdan od srme opjevane,
ovo je đerdan od neviđenog zlata!

Ovo je đerdan što se ne može rastrgati,
niti izgubit', niti mu sjaj ikada potamni!
Ovo je đerdan od riječi tako iskovatih
da sija i po mraku i uzdahe mami!

Ti ćeš ga, kad te ponese lađa na životnoj rijeci,
nositi' u srcu, čuvat' kao čarobni kamen.
I svima, kada se budu čudili, reci:
- Ovo su moga dede prsti nanizali za me!

Luka pod Jesićem, 5. augusta/kolovoza 2021.

Džemaludin Latić

GRADSKJE SVJETILJKE

Uvijek me uzbude noću
svjetiljke gradske, male,
kada ih, jednu po jednu,
nečije ruke pale.

Jer, svaki osvijetljen prozor
poneku tajnu skriva -
iza njega se diše
i nešto važno zbiva.

Neko se, sigurno, voli,
neko tuguje, pati,
neko razmišlja sjetno
u šta mu prolaze sati.

Neko novine čita,
neko se muzici divi,
neko ciljeve smišlja
zbog kojih će da živi.

Neko večera, možda,
neko se liječi lijekom...
svaka svjetiljka gori
zato što treba nekom.

Uvijek me uzbude, zato,
svjetiljke gradske, male,
kada ih nečije ruke
jednu po jednu, pale...

Šimo Ešić

BRODIĆ OD PAPIRA

U laboru plavom,
sred malenog dvora,
brodić od papira
sanja sinja mora.

Njegova su jedra
stare sveske list,
kapetan mu hrabar,
a pogled mu čist.

Vjetar mu je šapat
cvijeta u kosi,
a talas mu svaki
smijeh dječiji nosi.

Ne zna za oluje,
za tamu i hridi,
u svakome valu
novu nadu vidi.

A kada porasteš
i postaneš veći,
tražit ćeš te luke
i u tuđoj sreći.

Sjeti se tad vjetra
i papirnih krila,
i djetinjstva što je
bilo tvoja sila.

Ni najveći putnik
nije taj kad luta,
već kad ga radost
prati cijelog puta.

I dok god u tebi
taj tvoj brodić plovi,
živjet će s tobom
i najljepši snovi.

Uglješa Kesić

Knjiga kao osmijeh

»Zažmiri! Poželi! Wow!« naslov je knjige koja je na natječaju izdavačke kuće »Planjax« iz Bobara kod Tešnja dobila značajnu nagradu za nove rukopise, nazvanu »Dječiji osmijeh«. Taj Osmijeh među koricama knjige, zamišljene i ostvarene u formi stripa, uljepšala je svojim ilustracijama **Enesa Ustamujić Sejdić**, koja je inače svoj originalni i maštoviti »likovni pečat« utisnula u mnoge knjige za djecu. Ovu knjigu u stripu treba svakako pročitati, doživjeti, a ovdje vam izdvajamo jedan djelić, kao poziv na zajedničko čitalačko putovanje.

Nisu uvijek dani
u najboljem redu,
pa onda dobiju
i boju blijedu,
pa riječi počnu
i da se »jedu«...
Ali ima nešto,
što je u redu,
i to, uvijek,
u svakom pogledu,
pa dani svilene
osmijehe predu
i sve nas u veću
radost uvedu.
Zato u ruke
uzmimo kredu,
i svi napišimo:
TO JE FEDU!

Direktor FEDU Fahrudin Kučuk i Thiago Martinović: Život posvećen dječijoj radosti i kreativnosti

Iz predstave o Muci Copatarici

Iz predstave Pinokio

FEDUUU!

A šta označava ta kratica? **FE** – kao Festival. **D** – kao Dječije. **U** – kao Umjetnosti. O tom Festivalu već smo pisali na stranicama naših »Latica«, koje su tako zamirisale i u Sarajevu, gdje se ova svetkovina djetinjstva i stvaralaštva održava svake godine, u maju, kad radosti najljepše cvjetaju. I ova pjesma o Festivalu nastala je u toj zajedničkoj radosti, u našoj pjesničkoj »radionici«, bolje reći – radosnionici.

Ovaj mali kolaž fotografija i crteža, na kojem vidite i jednog od tvoraca ovog čudesnog druženja, književnika Fahrudina Kučuka, čija je kćerka Aida bila među brojnim djevojčicama i dječacima koje su pokosile agresorske granate i meci iz snajpera. pa je sve svoje tuge i suze utkao u zajedničku želju, da se sačuva uspomena na ove mlade živote, ove cvjetove i nedosanjane snove. Svoj umjetnički i emotivni doprinos ovom trajnom sjećanju daju i umjetnici i ansambli iz Slovenije, tako da su na posljednja dva festivala na sceni oživjele bajkovite riječi i slike bajkarice Ele Peroci, u predstavi Lutkarskog kazališta iz Splita, u izvedbi »Muce Copatarice«, koja je objavljena 1957. godine i koja je imala više izdanja i izvedbi i na stranim jezicima, te lik Pinokio, iz bajke Carla Colodia, u maštovitoj igri Lutkovnog gledališta iz Maribora, u dramatizaciji Mattea Spiasia. U pratećim izdanjima i programima mogle su se pročitati i pjesme slovenskih pisaca za djecu, u prevodu na bosanski jezik. Ove godine je u središtu čitanja bila poezija Srečka Kosovela, posebno njegova pjesma o djetetu sa suncokretom.